

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VLADA**

PRIJEDLOG

**ZAKON
O VISINI STOPE ZATEZNE KAMATE**

Sarajevo, decembar 2019. godine

PRIJEDLOG ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Predlažemo da se Zakon o visini stope zatezne kamate donese po hitnom postupku, u skladu sa članom 191. Poslovnika Predstavničkog doma i članom 186. Poslovnika o radu Doma naroda Parlamenta Federacije BiH, koji propisuju da se zakon može donijeti po hitnom postupku samo ako se tim zakonom uređuju odnosi i pitanja za čije uređivanje postoji neodložna potreba i ako bi donošenje zakona u redovnom postupku moglo izazvati štetne posljedice za Federaciju.

Obrazloženje:

Presudom Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: U-30/17 („Službene novine Federacije BiH“, broj: 89/18), utvrđeno je da Zakon o dopuni Zakona o visini stope zatezne kamate („Službene novine Federacije BiH“, broj: 101/16) nije u skladu sa Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine je u predmetu broj: U 6/19 donio Odluku o dopustivosti i meritumu („Službeni glasnik BiH“, broj: 73/19) gdje je utvrdio da odredbe člana 2. st. (2) i (3) Zakona o visini stope zatezne kamate na neizmirena dugovanja („Službene novine Federacije BiH“ br. 56/04, 68/04, 29/05 i 48/11) nisu u skladu sa članom II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, te je stavio van snage navedene odredbe.

Također, imajući u vidu i da je jedan od razloga donošenja ovog zakona jačanje likvidnosti privrednih subjekata, a to posljedično doprinosi ukupnom privrednom rastu Federacije, što je svakako opći interes građana Federacije, mišljenja smo da su ispunjeni uslovi za njegovo donošenje po hitnom postupku.

ZAKON O VISINI STOPE ZATEZNE KAMATE

Član 1. (Predmet zakona)

Ovim zakonom propisuje se visina stope i način obračuna zatezne kamate za dužničko-povjerilačke odnose, u slučaju kada dužnik kasni sa ispunjenjem novčane obaveze.

Član 2. (Primjena zakona)

Odredbe ovog zakona primjenjuju se na sve slučajeve u kojima zatezna kamata nije propisana posebnim zakonom.

Član 3. (Visina stope zatezne kamate)

(1) Dužnik koji zakasni sa ispunjenjem novčane obaveze duguje, osim glavnice, i zateznu kamatu na iznos duga do trenutka isplate, po stopi od 10% godišnje.

(2) Za period kraći od godine dana primjenjuje se konformni način obračuna zatezne kamate.

(3) Obračun zatezne kamate po pravosnažnim sudskim rješenjima vrše komercijalne banke kod kojih dužnik ima otvorene transakcijske račune, uz naplatu provizije.

Član 4. (Iznos zatezne kamate)

Iznos obračunate zatezne kamate ne može biti veći od glavnog duga.

Član 5. (Primjena odredbi ovog zakona)

(1) Na zakašnjenje nastalo do dana stupanja na snagu ovog zakona, zatezna kamata će se obračunati na način propisan Zakonom o visini stope zatezne kamate („Službene novine Federacije BiH“, br. 27/98, 51/01, 101/16 i 89/18-O.U.S.).

(2) Na zakašnjenje koje nastane poslije stupanja na snagu ovog zakona zatezna kamata se obračunava u skladu sa ovim zakonom.

(3) Zatezna kamata na neizmirena dugovanja u skladu sa Zakonom o visini stope zatezne kamate na neizmirena dugovanja („Službene novine Federacije BiH“, br. 56/04, 68/04 - ispr., 29/05 i 48/11 i „Službeni glasnik BiH“, broj: 73/19-O.U.S.) do dana stupanja na snagu ovog zakona obračunava se po odredbama Zakona o visini stope zatezne kamate na neizmirena dugovanja („Službene novine Federacije BiH“, br. 56/04, 68/04 - ispr., 29/05 i 48/11 i „Službeni glasnik BiH“, broj: 73/19-O.U.S.), a nakon stupanja na snagu ovog zakona zatezna kamata se obračunava u skladu sa ovim zakonom.

Član 6.
(Prestanak primjene)

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o visini stope zatezne kamate („Službene novine Federacije BiH“, br. 27/98, 51/01, 101/16 i 89/18-O.U.S.) i Zakon o visini stope zatezne kamate na neizmirena dugovanja („Službene novine Federacije BiH“, br. 56/04, 68/04 - ispr., 29/05 i 48/11 i „Službeni glasnik BiH“, broj: 73/19-O.U.S.).

Član 7.
(Stupanje na snagu)

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Federacije BiH“.

O B R A Z L O Ž E N J E

I. USTAVNI OSNOV

Ustavni osnov za donošenje Zakona o visini stope zatezne kamate je u članu III. 1. tačka c. koji je izmijenjen amandmanima VIII, LXXXIX i CVI i članu IV. A 20. (1) d) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, prema kojima je u isključivoj nadležnosti Federacije Bosne i Hercegovine donošenje propisa o finansijama, a Parlament Federacije BiH uz ostala ovlaštenja predviđena Ustavom, odgovoran je za donošenje zakona o vršenju dužnosti u federalnoj vlasti.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

II.1. Identifikacija i definicija problema

Presudom Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: U-30/17 („Službene novine Federacije BiH“, broj: 89/18, u daljem tekstu: Presuda US), utvrđeno je da Zakon o dopuni Zakona o visini stope zatezne kamate („Službene novine Federacije BiH“, broj: 101/16) nije u skladu sa Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine.

Vlada Federacije BiH je na 181. sjednici održanoj 30.5.2019. godine donijela Zaključak V.broj: 643/2019, koji se odnosi na usaglašavanje propisa, među kojima je i Zakon o dopuni Zakona o visini stope zatezne kamate („Službene novine Federacije BiH“, broj: 101/16), a u skladu sa Presudom US.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine je u predmetu broj: U 6/19 donio Odluku o dopustivosti i meritumu („Službeni glasnik BiH“, broj: 73/19) gdje je utvrdio da odredbe člana 2. st. (2) i (3) Zakona o visini stope zatezne kamate na neizmirena dugovanja („Službene novine Federacije BiH“, br. 56/04, 68/04, 29/05 i 48/11) nisu u skladu sa članom II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, te je stavio van snage navedene odredbe.

Razlozi za donošenje ovog zakona sadržani su i u potrebi smanjenja visine stope zatezne kamate, uvažavajući trend kretanja ponderisanih kamatnih stopa na kredite po godinama, što bi utjecalo na povećanje likvidnosti privrednih subjekata, kao i brže i lakše izmirenje glavnog duga.

Tabela 33: Ponderisane prosječne NKS i EKS na kredite na godišnjem nivou

OPIS	2014.		2015.		2016.		2017.		2018.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Pond. kam. stope na kr. kredite	5,72	6,25	5,10	5,50	4,01	4,41	3,20	3,46	2,67	2,97
1.1. Privredi	5,70	6,17	5,07	5,42	3,96	4,28	3,13	3,33	2,61	2,84
1.2. Stanovništvu	7,98	11,39	7,84	11,37	8,07	13,91	8,32	15,36	7,53	14,66
2. Pond. kam. stope na dug. kredite	6,98	7,80	6,60	7,57	6,08	7,14	5,30	6,33	4,66	5,62
2.1. Privredi	6,19	6,81	5,63	6,20	4,91	5,23	4,02	4,33	3,61	3,91
2.2. Stanovništvu	7,66	8,66	7,36	8,65	7,10	8,79	6,31	7,89	5,55	7,06
3. Ukupno pond. kam. stope na kredite	6,32	6,98	5,81	6,48	4,94	5,64	4,12	4,72	3,56	4,15
3.1. Privredi	5,84	6,35	5,23	5,64	4,22	4,54	3,36	3,59	2,88	3,13
3.2. Stanovništvu	7,68	8,77	7,37	8,74	7,13	8,95	6,35	8,04	5,59	7,22

Ponderisane prosječne NKS i EKS na kredite po periodima

-u %-

R. br.	Opis	30.06.2015.		30.06.2016.		30.06.2017.		30.06.2018.		30.06.2019.	
		NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.	Pon. kamatne stope na kratk. kredite	5,23	5,62	4,30	4,78	3,30	3,57	2,76	3,05	2,36	2,77
1.1.	Privredi	5,20	5,53	4,23	4,64	3,24	3,45	2,70	2,93	2,32	2,66
1.2.	Stanovništvu	7,72	11,03	7,73	12,95	8,23	15,14	7,55	14,45	7,21	13,60
2.	Pon. kamatne stope na dug.kredite	6,82	7,73	6,29	7,38	5,61	6,68	4,84	5,87	4,63	5,57
2.1.	Privredi	5,98	6,46	5,02	5,35	4,30	4,59	3,79	4,11	3,46	3,73
2.2.	Stanovništvu	7,41	8,63	7,29	8,98	6,50	8,08	5,66	7,26	5,37	6,74
3.	Ukupno pon. kamatne stope	5,99	6,63	5,22	5,98	4,31	4,92	3,69	4,32	3,34	3,98
3.1.	Privredi	5,42	5,79	4,45	4,84	3,49	3,71	2,99	3,24	2,58	2,90
3.2.	Stanovništvu	7,42	8,71	7,30	9,11	6,53	8,22	5,70	7,41	5,40	6,87

Izvor: Agencija za bankarstvo Federacije BiH

Primjetan je trend smanjenja kamatnih stopa na dugoročne kredite privredi i sa 30.6.2019. godine nominalna kamatna stopa iznosi 3,46% dok je prije četiri godine bila 5,98%, dok kod stanovništva nominalna kamatna stopa sa 30.9.2019. godine na dugoročne kredite iznosi 5,37%, a prije četiri godine je iznosila 7,41%.

Na osnovu podataka Centralne banke Bosne i Hercegovine na dan 1.10.2019. godine ukupan broj blokiranih računa bio je 94504, a ukupan broj firmi koje imaju najmanje jedan blokiran račun je 51516, te je primjetan trend povećanja i ukupnog broja blokiranih računa, kao i firmi koje imaju najmanje jedan blokiran račun.

Novim zakonskim rješenjem je smanjena stopa zatezne kamate sa 12% godišnje na 10% godišnje i propisano je da iznos obračunate zatezne kamate ne može biti veći od glavnog duga. Ove odredbe imaju za cilj brže i lakše izmirenje glavnog duga, prije svega za one privredne subjekte koji imaju problem s likvidnošću, a kojima je na ovaj način olakšano plaćanje dospjelih obaveza.

Usvajanje ovog zakona utjecalo bi na povećanje brzine opticaja novca, a to je u situaciji izražene nelikvidnosti neophodno, uzimajući u obzir zakonitost koja važi u monetarnoj ekonomiji, a koja se odnosi na činjenicu da povećana brzina opticaja novca smanjuje potrebnu količinu novca u opticaju kojeg očigledno nema u našem platnom prometu.

II.2. Ciljevi koji se namjeravaju postići donošenjem zakona

Usvajanje zakona ima za cilj uskladiti se sa Presudom US i Odlukom o dopustivosti i meritumu, kao i poboljšati likvidnosti ekonomskog sistema, transparentnost u poslovanju, uz eliminiranje mogućih izazova prilikom naplate potraživanja.

II.3. Alternativna rješenja - identifikacija opcija

Opcija 1: Ne poduzimati ništa

Koristi: Nema koristi, jer cilj nije moguće postići nenormativnim rješenjem. Ova opcija nema značajne utjecaje na područje socijalne zaštite, područje zaštite okoliša i privredu.

Troškovi: Ova opcija nema značajne utjecaje na područje socijalne zaštite, područje zaštite okoliša i privredu.

Opcija 2: (nenormativno rješenje)

Koristi: Cilj nije moguće postići nenormativnim rješenjem. Ova opcija nema značajne utjecaje na područje socijalne zaštite, područje zaštite okoliša i privredu.

Troškovi: Cilj nije moguće postići nenormativnim rješenjem. Ova opcija nema značajne utjecaje na područje socijalne zaštite, područje zaštite okoliša i privredu.

Opcija 3: (normativno rješenje)

Koristi: Normativno rješenje bit će izvršeno kroz Zakon o visini stope zatezne kamate. Predloženi zakon će imati pozitivan utjecaj na subjekte koji posluju na teritoriji Federacije, jer će istima omogućiti lakše izmirenje međusobnih potraživanja. Naime, smanjenje zatezne kamate sa 12% na 10% znači povoljniji odnos prema dugu u obliku kamate.

Troškovi: Usvajanje zakona će smanjiti troškove poslovnim subjektima, a dovest će i do značajnih ušteda na rashodima budžeta na svim nivoima vlasti u Federaciji.

Opcija 4: (normativno rješenje)

Koristi: Drugo normativno rješenje bi bilo izmjene i dopune Zakona o visini stope zatezne kamate i izmjene Zakona o visini stope zatezne kamate na neizmirena dugovanja, što bi potencijalno moglo biti korisno, ali kako su navedeni zakoni više puta mijenjani i dopunjavani odlučilo se pristupiti izradi novog zakona. Ova opcija nema značajne utjecaje na područje socijalne zaštite, područje zaštite okoliša i privredu.

Troškovi: Drugo normativno rješenje bi bilo izmjene i dopune Zakona o visini stope zatezne kamate i izmjene Zakona o visini stope zatezne kamate na neizmirena dugovanja, što bi potencijalno moglo biti korisno, ali kako su navedeni zakoni više puta mijenjani i dopunjavani odlučilo se pristupiti izradi novog zakona. Ova opcija nema značajne utjecaje na područje socijalne zaštite, područje zaštite okoliša i privredu.

II.4. KONSULTACIJE

Nakon Presude US Federalno ministarstvo finansija je zatražilo podatke od svih općina, gradova i kantona da dostave podatke o ukupnim obavezama po osnovu sudskih presuda i po osnovu izvršnih sudskih rješenja iz osnova radnih odnosa i to po osnovu glavnog duga i po osnovu kamata (projekcija), kao i podatke o planiranom iznosu u budžetu za 2019. godinu na ime izvršenja sudskih presuda i izvršnih sudskih rješenja iz osnova radnih odnosa, odnosno koliko je planirano za izvršavanje glavnog duga, a koliko na ime kamata. Također, uzeta je u obzir i inicijativa Saveza općina i gradova Federacije u vezi sa ograničavanjem iznosa zatezne kamate do iznosa glavnog duga.

III. USKLADENOST SA PROPISIMA EVROPSKE UNIJE

Nakon uvida u propise Evropske unije i analize odredaba predmetnog zakona nije ustanovljeno da pravo EU sadrži izvore koji su relevantni za predmet uređivanja istog.

IV. OBRAZLOŽENJE POJEDINIH ODREDBI

Članom 1. Zakona o zateznoj kamati definira se predmet uređivanja ovog zakona, odnosno visina stope i način obračuna zatezne kamate u slučaju kada dužnik zakasni sa ispunjenjem novčane obaveze.

Članom 2. utvrđeno je da se odredbe ovog zakona primjenjuju na sve slučajeve u kojima zatezna kamata nije regulirana drugim zakonom.

Članom 3. utvrđeno je da dužnik koji zakasni sa ispunjenjem novčane obaveze duguje, pored glavnice, i zateznu kamatu na iznos duga do trenutka isplate po kamatnoj stopi utvrđenoj ovim zakonom i da je stopa zatezne kamate 10% godišnje, a za period kraći od godine dana primjenjuje se konformni način obračuna zatezne kamate.

Članom 4. propisuju se da iznos obračunate zatezne kamate ne može biti veći od glavnog duga.

Članom 5. predložena norma sadrži prijelaznu odredbu koja, po pravilu, znači da će se na postojeće neplaćene novčane obaveze obračunavati kamata po stopi od 12% godišnje do dana stupanja na snagu predloženog zakona, dok će se obračun kamate nakon perioda stupanja na snagu ovog zakona do trenutka isplate novčane obaveze vršiti po stopi od 10% dnevno, kako je određeno ovim zakonom. Odnosno da će se zatezna kamata po neizmirenim dugovanjima u skladu sa Zakonom o visini stope zatezne kamate na neizmirena dugovanja („Službene novine Federacije BiH“, br. 56/04, 68/04 - ispr., 29/05 i 48/11 i „Službeni glasnik BiH“, broj: 73/19-O.U.S.) do dana stupanja na snagu ovog zakona obračunavati po odredbama Zakona o visini stope zatezne kamate na neizmirena dugovanja („Službene novine Federacije BiH“, br. 56/04, 68/04 - ispr., 29/05 i 48/11 i „Službeni glasnik BiH“, broj: 73/19-O.U.S.), a nakon stupanja na snagu ovog zakona zatezna kamata se obračunava u skladu sa ovim zakonom.

Članom 6. propisuje se da stupanjem na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o visini stope zatezne kamate („Službene novine Federacije BiH“, br. 27/98, 51/01, 101/16 i 89/18-O.U.S) i Zakon o visini stope zatezne kamate na neizmirena dugovanja („Službene novine Federacije BiH“, br. 56/04, 68/04 - ispr., 29/05 i 48/11 i „Službeni glasnik BiH“, broj: 73/19-O.U.S.).

Članom 7. određuje se stupanje na snagu ovog zakona, a to je osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Federacije BiH“.

V. FINANSIJSKA SREDSTVA

Za provođenje ovog zakona nije potrebno osigurati sredstva iz budžeta Federacije Bosne i Hercegovine.